

Sygn. akt I CK 723/04

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Strus (przewodniczący)

SSN Bronisław Czech

SSN Henryk Pietrkowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa A. O.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej N. (...) w W.

o uchylenie uchwał spółdzielni, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 13 maja 2005 r., kasacji powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 20 lipca 2004 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok oraz wyrok Sądu Okręgowego w O., sygn. akt I C (...), z dnia 22 lipca 2003 r. i przekazuje sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 20 lipca 2004 r. oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w O. oddalającego powództwo o uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia Członków pozwanej Spółdzielni z dnia 28 lutego 2003 r. utrzymującej w mocy uchwałę Rady Nadzorczej tej Spółdzielni z dnia 10 stycznia 2003 r. o wykluczeniu powoda z grona członków Spółdzielni.

Rozstrzygnięcie powyższe oparte zostało na następujących ustaleniach i wnioskach:

W dniu 23 października 2002 r. odbyło się posiedzenie Rady Nadzorczej w przedmiocie wykluczenia powoda ze Spółdzielni, którego zaległości z tytułu opłat eksploatacyjnych za używanie przydzielonego mu mieszkania wyniosły około 23.000 zł. Wobec tego, że powód zobowiązał się spłacić te zaległości do dnia 31 listopada 2002 r. Rada poinformowała powoda, że w razie niespłacenia zadłużenia w ustalonym terminie, zostanie podjęta uchwała o wykluczeniu z grona członków Spółdzielni – na posiedzeniu, na które powód nie zostanie już wezwany. W dniu 10 stycznia 2003 r., po stwierdzeniu, że powód nie dotrzymał zobowiązania, Rada na podstawie § 32 ust.2 pkt 4 statutu Spółdzielni podjęła uchwałę o wykluczeniu powoda z grona członków Spółdzielni z powodu uporczywego uchylania się od uiszczania opłat eksploatacyjnych. Zarząd Spółdzielni pismem z dnia 17 stycznia 2003 r. powiadomił powoda o podjętej uchwale, pouczając powoda o sposobie odwołania się do Walnego Zgromadzenia. Wyznaczone na dzień 28 lutego 2003 r. g.19.00 posiedzenie Walnego Zgromadzenia, poświęcone między innymi rozpatrzeniu odwołań członków Spółdzielni od uchwał o wykluczeniu, w tymże dniu przesunięte zostało na godz. 20.00. Na posiedzeniu tym, na którym powód był obecny utrzymana została w mocy uchwała Rady Nadzorczej, od której powód się odwołał.

Sądy obu instancji uznały, że powód w sposób zawiniony uchylał się od uiszczania opłat eksploatacyjnych, skoro od trzech lat nie płacił bieżących opłat, ani też nie spłacał narosłych zaległości. Zdaniem Sądu Apelacyjnego spełniony został, przewidziany w § 34 statutu Spółdzielni, wymóg wysłuchania powoda przed podjęciem uchwały o jego wykluczeniu z grona członków Spółdzielni, a także wymóg zawiadomienia powoda o podjętej uchwale. Okoliczność, że posiedzenie Walnego Zgromadzenia przesunięte zostało o jedną godzinę nie skutkuje nieważnością podjętych uchwał, skoro powód i jego żona brali w nim udział i składali wyjaśnienia.

Kasacja powoda oparta została na podstawie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. „przez pominięcie wskazanych w apelacji istotnych dowodów, stwierdzających, że głosowanie nad zaskarżoną uchwałą Walnego Zgromadzenia zostało przeprowadzone nieprawidłowo”, a także na podstawie naruszenia art. 24 § 1, 3 i 4 Prawa spółdzielczego przez uznanie, że wystąpiła zawiniona przyczyna wykluczenia powoda z grona członków Spółdzielni, że powód został prawidłowo powiadomiony o wykluczeniu oraz, że spełniony został wymóg wysłuchania powoda przed podjęciem przez Radę Nadzorczą

uchwały o wykluczeniu. Skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powołany w ramach podstawy kasacyjnej z art. 393¹ pkt 2 k.p.c. zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie mógł odnieść skutku. Pominięcie przy ocenie dowodów zeznań św. W. Dębkowskiego nie miało znaczenia z punktu widzenia nakazu wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (art. 233 § 1 k.p.c.), skoro świadek ten na okoliczność głosowania nad uchwałą Walnego Zgromadzenia wykluczającą powoda z grona członków Spółdzielni nie złożył żadnych zeznań.

Nie zasługiwał na uwzględnienie także zarzut „niespełnienia wymogu wysłuchania powoda przed podjęciem uchwały przez Radę Nadzorczą”. Jest okolicznością bezsporną, że Rada Nadzorcza wysłuchiwała powoda. Okoliczność, że decyzję o wykluczeniu podjęła nie w dniu, w którym wysłuchiwała powoda, lecz w terminie późniejszym, dając powodowi szansę na zapłacenie zaległych opłat eksploatacyjnych, nie może uzasadniać tezy, iż przesłanka „wysłuchania wyjaśnień zainteresowanego członka” nie została spełniona. Z art. 24 § 4 Prawa spółdzielczego nie wynika, że podjęcie uchwały powinno nastąpić w dniu wysłuchania zainteresowanego członka spółdzielni.

Zgodnie z art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego „wykluczenie lub wykreślenie staje się skuteczne z chwilą doręczenia członkowi zawiadomienia o wykluczeniu lub wykreśleniu wraz z uzasadnieniem; zawiadomienia dokonuje się pisemnie”. Z niezakwestionowanych przez skarżącego ustaleń, opartych na dowodzie z dokumentu w postaci pisma z dnia 17 stycznia 2003 r. wynika, że powodowi doręczone zostało zawiadomienie o wykluczeniu, w którym wskazana została przyczyna wykluczenia. Zarzut niepowiadomienia powoda o wykluczeniu, mający uzasadniać naruszenie art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego należało uznać zatem także za nieuzasadniony.

Przekonujący jest zarzut naruszenia art. 24 § 1 Prawa spółdzielczego przez jego zastosowanie. Stosownie do tego przepisu wykluczenie członka może nastąpić tylko w wypadku, gdy z zawinionych przez niego powodów dalsze utrzymywanie więzi członkowskiej nie da się pogodzić z postanowieniami statutu spółdzielni lub z zasadami współżycia społecznego. Jedną z przyczyn wykluczenia powszechnie wskazywane w statutach spółdzielni jest uporczywe – na skutek złej woli lub niedbalstwa – uchylanie się od wykonywania obowiązków statutowych. Sąd I instancji, którego ocenę prawną zaakceptował Sąd Apelacyjny przyjmując ją za własną i odwołując się do treści art. 24 §

1 Prawa spółdzielczego oraz § 32 statutu Spółdzielni uznał, że przesłanka wykluczenia została spełniona, bowiem „spowodowanie zaległości w regulowaniu należności wobec Spółdzielni rzędu około 23.000 zł jest przyczyną zawinioną, która powoduje, że dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu”. To jednozdaniowe stwierdzenie rozszerzone przez Sąd Apelacyjny tylko przez zaznaczenie, że opłaty nie są uiszczane od 3 lat, a zadłużenie wzrasta - w konfrontacji z ustaleniem, że powód jest bezrobotny, żona jego jako nauczycielka zarabia 1800 zł i oboje mają na utrzymaniu pięcioro dzieci w tym córkę cierpiącą na mózgowie porażenie dziecięce – uzasadnia zarzut naruszenia art. 24 § 1 Prawa spółdzielczego przez jego zastosowanie. W doktrynie słusznie podkreśla się, że przy ocenie zasadności wykluczenia członka ze spółdzielni należy stosować różne kryteria w zależności od przedmiotu i celu danej spółdzielni. Wynikający z nich stopień powiązania członka ze spółdzielnią może mieć decydujące znaczenie dla określenia wagi przewinień i ustalenia, czy nie pozwalają one na dalsze utrzymywanie członkostwa w spółdzielni. W spółdzielniach mieszkaniowych wykluczenie pociąga za sobą szczególnie drastyczne następstwa dla członka. Z tego już względu ocena w zakresie „zawinienia” w rozumieniu art. 24 § 1 Prawa spółdzielczego powinna być dogłębna, uwzględniająca nie tylko, jak w przypadku powoda, sam fakt powstałych zaległości, ale przede wszystkim okoliczności, które stanowiły przyczynę powstałych zaległości, takie jak: powody pozostawania na bezrobociu, możliwości zarobkowe wynikające z zawodu glazurnika, sytuacja rodzinna, korzystanie z pomocy społecznej itp.

Z przytoczonych względów należało orzec, jak w sentencji (art. 393¹³ § 1 k.p.c. w zw. z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98).